

KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ

SONUÇ RAPORU

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (Proje Yöneticisi/PYG Bşk.-KTÜ)

İDA 2.1 KAYNAK DEĞERİ VE DUYARLILIK ANALİZİ

25 MART 2015

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (KTÜ)
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (SÜ)

KORUMA ODAKLI KIRSAL ALAN PLANLAMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ

SONUÇ RAPORU

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (Proje Yöneticisi/PYG Bşk.-KTÜ)

İDA 2.1 KAYNAK DEĞERİ VE DUYARLILIK ANALİZİ

25 MART 2015

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (KTÜ)
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (SÜ)

Proje Adı : Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi
Proje No : 108 G 173, 108 G 187 Nolu TÜBİTAK-KAMAG 1007 Projesi

Müşteri Kurum : TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Proje Yürütücüsü Kurumlar : Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)-Trabzon
Selçuk Üniversitesi (SÜ)-Konya

Proje Yöneticisi (PYG Başkanı) : Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ-KTÜ

Proje Yürütücüsü (PYG Üyesi) : Doç. Dr. Rahmi ERDEM-SÜ
Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR -SÜ
(01.12.2013 Tarihinden Sonra)

Proje Bütçesi : 1 158 272.- TL
Proje Başlangıç Tarihi : 01.12.2010
Proje Süresi : 36 Ay (3 Yıl)
Ek Süre : 6 Ay

Proje Onay Süreci ve Aşamalar:

1. Projenin TÜBİTAK'a ilk sunumu : 2006
2. Projenin TÜBİTAK'a ikinci sunumu : 2007
3. Projenin TÜBİTAK'a üçüncü sunumu : 2010
4. Projenin TÜBİTAK'ça Kabulü : 05.11.2010
5. Projenin başlama tarihi : 01.12.2010
6. 1. Gelişme Raporu : Temmuz 2011
7. 2. Gelişme Raporu : Mart 2012
8. 3. Gelişme raporu : Kasım 2012
9. 4. Gelişme Raporu : Mayıs 2013
10. 5. Gelişme Raporu : Kasım 2013
11. Sonuç Raporu : Ağustos 2014
12. Düzeltilmiş Son Rapor Teslimi : Mart 2015

* Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi (KOKAP) adlı bu proje müşteri kurum olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kırsal alan planlamasına rehber niteliğinde, Bakanlığın Türkiye ölçeğindeki uygulamalarına temel olmak üzere hazırlanmış, uygulama süreci Proje Sonuçları Uygulama Planı (PSUP) çerçevesinde hayatiyet kazanacak bir projedir. Projenin her hakkı saklı olup, faydalanılması TÜBİTAK'ın KAMAG 1007 Programı Mevzuatı çerçevesinde yer alan yönetmelikler (Fikri Haklar Esasları) ve TÜBİTAK, Müşteri Kurum (ÇŞB) ve Proje Yürütücüsü Kurumlar (KTÜ ve SÜ) arasında yapılan sözleşme hükümleri çerçevesinde güvence altına alınmıştır. Proje belirtilen bu hükümlere aykırı olarak izinsiz kullanılamaz, kısmen veya tamamen elektronik, mekanik, fotokopi veya başka herhangi bir yolla basılamaz. Yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

* Proje bilimsel-akademik çalışmalarda atıfta bulunmak kaydıyla yararlanılabilir.

- Bu bağlamda metin içi referanslarda numara verilmeyecekse iş paketi sorumluları, soyadı, adının baş harfi ve yılı verilmelidir.
- Kaynaklarda ise: "Araştırmacılar (önce iş paketi sorumlularının soyadı ve adının baş harfi üzere raporlarda belirtilen sıra ile yazılır), Yılı, Yayın adı (İDA no-iş paketi adı), Proje yöneticileri, Projenin genel adı, TÜBİTAK projesi olduğu yazılacak biçimde Proje nosu" şeklinde belirtilerek verilebilir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi

İDA 2.1 KAYNAK DEĞERİ VE DUYARLILIK ANALİZİ ÇALIŞAN PERSONEL LİSTESİ

KOKAP YÜRÜTÜCÜLERİ

Doç. Dr. Ahmet Melih ÖKSÜZ (KTÜ)
Doç. Dr. Rahmi ERDEM (SÜ)
Doç. Dr. Mehmet Çağlar MEŞHUR (SÜ)
(01.12.2013 Tarihinden Sonra)

İŞ PAKETİ YÜRÜTÜCÜLERİ

Prof. Dr. Öner DEMİREL (KTÜ)
Yrd. Doç. Dr. Banu KURDOĞLU (KTÜ)
Prof. Dr. Serpil ÖNDER (SÜ)

ARAŞTIRMACILAR

KTÜ GRUBU

Prof. Dr. Öner DEMİREL
Yrd. Doç. Dr. Banu KURDOĞLU
Dr. Cem Sultan BAYKAN (ÇŞB. Temsilcisi)

SÜ GRUBU

Doç. Dr. Çiğdem (ÇİFTÇİ) ULUSOY
Yrd. Doç. Dr. Ergün PEHLİVAN
Prof. Dr. Refik UYANÖZ
Doç. Dr. Hüseyin ÖZAYTEKİN
Doç. Dr. Şükrü DURSUN
Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT
Yrd. Doç. Dr. Filiz (AKLANOĞLU) ÇELİK

BURSİYERLER

KTÜ GRUBU

Arş. Gör. Buket ÖZDEMİR
Arş. Gör. Ertan DÜZGÜNEŞ
Arş. Gör. Yasemin CINDIK
Arş. Gör. Zeynep PİRSELİMOĞLU
Peyz. Mim. Mevlüt GÜNAYDIN

SÜ GRUBU

Arş. Gör. Mert DEDEOĞLU
Arş. Gör. Fadim YAVUZ
Pey. Mim. Azize ÖZTÜRK

İDA 2.1 KAYNAK DEĞERİ VE DUYARLILIK ANALİZİ

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞAN PERSONEL LİSTESİ	III
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
TABLolar DİZİNİ	XI
1. GİRİŞ	1
2. TRABZON VE SAMSUN İLLERİ KAYNAK DEĞERLERİ	2
2.1. Biyotik Faktörler (Genel Bilgiler).....	2
2.1.1. Bitki Örtüsü, Flora Durumu ve Endemizm	2
2.1.1.1. Türkiye'deki Flora Durumu ve Endemizm.....	2
2.1.1.2. Türkiye'deki Önemli Bitki Alanları Habitat Sınıflaması	3
2.1.1.3. Karadeniz Bölgesi Önemli Bitki Alanları	4
2.1.1.4. Doğu Karadeniz Bölgesi Flora Durumu ve Endemizm.....	5
2.1.1.4.1. Trabzon İline Ait Flora Durumu ve Endemizm	5
2.1.1.5. Orta Karadeniz Bölgesi Flora Durumu ve Endemizm	6
2.1.1.5.1. Samsun İline Ait Flora Durumu ve Endemizm.....	6
2.1.1.6. İç Anadolu Bölgesi Flora Durumu ve Endemizm	7
2.1.1.6.1. Konya İli' ne ait Flora Durumu ve Endemizm	7
2.1.1.7. Akdeniz Bölgesi Flora Durumu ve Endemizm.....	8
2.1.1.7.1. Mersin İline Ait Flora Durumu ve Endemizm	8
2.1.2. Yaban Hayatı.....	9
2.1.2.1. Ülkemizdeki Yaban Hayatı Durumu.....	9
2.1.2.1.1. Ülkemizdeki Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları.....	10
2.1.2.2. Ülkemizdeki Merkez Av Komisyonu ve Avcılığın Düzenlenmesi	11
2.1.2.2.1. Ülkemizdeki Av Turizmi	11
2.1.2.2.2. Yaban Hayatı Üretim İstasyonlarındaki Mevcut Durum	13
2.1.2.3. Trabzon İlindeki Av ve Yaban Hayatı Durumu	14
2.1.2.3.1. Trabzon İlinde Yer Alan Alabalık Üretme ve Yetiştirme İstasyonu.....	16
2.1.2.4. Samsun İlindeki Av ve Yaban Hayatı Durumu	17
2.1.2.5. Konya İlindeki Av ve Yaban Hayatı Durumu	19
2.1.2.6. Mersin İlindeki Av ve Yaban Hayatı Durumu	20
2.1.3. Kuş Türleri	20
2.1.3.1. Kuş Varlığı	22
2.1.3.2. Karadeniz Bölgesinin Kuşları	23
2.1.3.3. Doğu Karadeniz Dağları Önemli Kuş Alanları	25
2.1.3.4. Doğu Karadeniz Bölgesinde Göç Eden Yırtıcı Kuş Türleri	26
2.1.3.5. Trabzon İlindeki Mevcut Kuş Türleri	26
2.1.3.6. Samsun İlindeki Mevcut Kuş Türleri	34
2.1.3.7. Konya İlindeki Mevcut Kuş Türleri	36
2.1.3.8. Mersin İlindeki Mevcut Kuş Türleri.....	37
2.1.4. Mevcut Balık Türleri.....	39
2.1.4.1. Trabzon ilindeki Mevcut Balık Türleri.....	39
2.1.4.2. Samsun İlindeki Mevcut Balık Türleri	41
2.1.4.3. Konya İlindeki Mevcut Balık Türleri	43
2.1.4.4. Mersin İlindeki Mevcut Balık Türleri.....	43
2.2. Trabzon İlçeleri Kaynak Değerleri	44

2.2.1. Trabzon İli Maçka İlçesi	44
2.2.1.1. Flora	44
2.2.1.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	45
2.2.2. Trabzon İli Çaykara İlçesi	52
2.2.2.1. Flora	52
2.2.2.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	53
2.2.2.3. Kuş Varlığı (Uzungöl).....	54
2.2.2.4. Mevcut Balık türleri.....	54
2.2.3. Trabzon İli Akçaabat İlçesi.....	55
2.2.3.1. Flora	56
2.2.3.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	56
2.3. Samsun İlçeleri Kaynak Değerleri	56
2.3.1. Samsun İli Çarşamba İlçesi	56
2.3.1.1. Flora	57
2.3.1.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	59
2.3.1.3. Kuş türleri.....	60
2.3.1.4. Mevcut Balık Türleri	60
2.3.2. Samsun İli Havza İlçesi	61
2.3.2.1. Flora	61
2.3.2.2. Fauna	62
2.3.2.3. Mevcut Balık Türleri	63
2.4. Abiyotik Faktörler	64
2.4.1. Trabzon İli Toprak Yapısı.....	64
2.4.1.2. Trabzon İli Maçka İlçesi.....	66
2.4.1.3. Trabzon İli Çaykara İlçesi.....	66
2.4.1.4. Trabzon İli Akçaabat İlçesi	66
2.4.2. Samsun İli Toprak Yapısı.....	66
2.4.2.1. Samsun İli Çarşamba İlçesi.....	66
2.4.2.2. Samsun İli Havza İlçesi	66
2.5. Korunan Alanlar	67
2.5.1. Trabzon İli Maçka İlçesi	67
2.5.1.1. Altındere Vadisi Milli Parkı, Ulusal Koruma Alanı	67
2.5.1.2. Meşeci Hanları Devlet Avlağı, Av Turizm Alanı.....	67
2.5.1.3. Maçka Altındere Alabalık İstasyonu	68
2.5.1.4. Maçka Altındere Araştırma Ormanı	69
2.5.2. Trabzon İli Çaykara İlçesi	69
2.5.2.1. Uzungöl Tabiat Parkı.....	69
2.5.2.2. Görnek Orman İçi Dinlenme Yeri.....	69
2.5.2.3. Uzungöl Belediyesi ve çevre köyleri; (I. ve III. Derece Doğal Sit Alanı).....	70
2.5.2.4. Uzungöl Çevre Koruma Bölgesi – Özel Çevre Koruma Bölgesi.....	70
2.5.2.5. Kayran Alanı Mesire Yeri (B Tipi) Ulusal Koruma Noktası	70
2.5.3. Trabzon İli Akçaabat İlçesi.....	70
2.5.3.1. Sera Gölü Tabiat Parkı.....	70
2.5.3.2. Kayabaşı Orman İçi Dinlenme Yeri (A tipi)- Ulusal Koruma Noktası	71
2.5.3.3. Akçaabat Merkez 1 Kentsel Sit Alanı (95.000m ²)	71
2.5.3.4. Nifisa Tepesi Sülün Yetiştirme Sahası – Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	71
2.5.3.5. Kulin Dağı Özel Avlak Alanı (Bozuk Koru Ormanı) – Av Turizm Alanı	71
2.5.4. Samsun İli Çarşamba İlçesi	71

2.5.4.1. Haciosman Tabiatı Koruma Alanı.....	72
2.5.4.2. Haciosman Ormanı Doğal Sit Alanı (I. Derece Doğal Sit Alanı).....	73
2.5.4.3. Yeşilirmak Deltası – Çarşamba Delta Ovası Ramsar Alanı – Uluslararası Koruma Alanı	73
2.1.4. Literatür özeti.....	73
3. KONYA VE MERSİN İLLERİ KAYNAK DEĞERLERİ.....	83
3.1. Biyotik Faktörler	83
3.1.1. Konya İli Cihanbeyli İlçesi	83
3.1.1.1. Flora	83
3.1.1.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	87
3.1.2. Konya İli Beyşehir İlçesi.....	88
3.1.2.1. Flora	88
3.1.2.2. Fauna (Yaban Hayatı).....	94
3.1.2.2.1. Kuş Türleri.....	94
3.1.2.2.2. Balık Türleri	95
3.1.3. Mersin İli Erdemli İlçesi.....	104
3.1.3.1. Flora	104
3.1.2. Fauna (Yaban Hayatı)	110
3.2. Abiyotik Faktörler	115
3.2.1. Toprak Yapısı	115
3.2.1.1.Konya İli Cihanbeyli İlçesi Toprak Yapısı.....	115
3.2.1.2. Konya İli Beyşehir İlçesi Toprak Yapısı	115
3.2.1.3. Mersin İli Erdemli İlçesi Toprak Yapısı.....	116
3.3. Korunan Alanlar	117
3.3.1. Konya İli Cihanbeyli ilçesi	117
3.3.1.1. Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi.....	118
3.3.1.2. Düden, Tersakan, Bolluk, Tuz Gölü ve Eşmekaya Sazlıkları I. Doğal Sit Alanı	118
3.3.1.3. Yapalı Arkeolojik Sit Alanı	121
3.3.2. Konya İli Beyşehir İlçesi.....	122
3.3.2.1. Beyşehir Gölü Milli Parkı	122
3.3.2.2. Adalar	123
3.3.2.3. Doğal sit alanları	125
3.3.2.4. Kentsel sit alanları.....	125
3.3.2.5. İçme ve Kullanma Suyu Koruma Sahası	126
3.3.2.6. Önemli Bitki Alanı (ÖBA).....	126
3.3.3. Mersin İli Erdemli İlçesi.....	126
3.3.3.1. Alata 1. Derece Doğal Sit Alanı	126
3.3.3.2. Göksu Deltası	126
3.3.3.3. Kız Kalesi.....	128
3.3.3.4. Ören Yerleri.....	129
3.5. Literatür Özeti	130
4. EKOLOJİK DUYARLILIK ANALİZİ.....	136
4.1. Giriş	136
4.1.1. Mutlak Tarım Arazileri (MT)	137
4.1.2. Özel Ürün Araziler (OT).....	138
4.1.3. Dikili Tarım Arazileri (DT).....	138
4.1.4. Marjinal Tarım Arazileri (TA).....	138

4.1.5. Örtü Altı Tarımı Arazileri veya Seralar (SA)	138
4.1.6. Diğer Araziler.....	139
4.2. Metot.....	139
4.2.1. Analitik Hiyerarşi Süreci.....	139
4.2.1.1. Faktörlerin Alt Kategorilere Ayrılması	141
4.2.1.1.1. Eğim Faktörünün Değerlendirilmesi	143
4.2.1.1.2. Erozyon Faktörünün Değerlendirilmesi.....	152
4.2.1.1.3. Toprak Faktörünün Değerlendirilmesi	161
4.2.1.1.4. Koruma Statüsü Faktörünün Değerlendirilmesi.....	171
4.2.1.1.5. Yol Koruma Zonu Faktörünün Değerlendirilmesi.....	180
4.2.1.1.6. Yükseklik (Rakım) Faktörünün Değerlendirilmesi.....	189
4.2.1.1.7. Biyolojik Çeşitlilik Faktörünün Değerlendirilmesi	198
4.2.1.1.8. Su Faktörünün Değerlendirilmesi.....	207
5. GÖRSEL PEYZAJ KALİTE DEĞERLENDİRMESİ.....	217
5.1. Giriş	217
5.2. Görsel Kalite ile İlgili Literatür Özetleri.....	227
5.3. Yöntem	235
5.3.1. Trabzon İli Salacık Köyü Örneği	236
5.3.1.1. Değerlendirme Süreci	237
5.3.1.2. Bulgular.....	239
5.3.2. Konya İli Emen Kasabası.....	255
5.3.2.1. Değerlendirme Süreci	255
5.3.2.2. Bulgular.....	257
KAYNAKÇA.....	270
EKLER	287